

Sygn.akt III AUa 70/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 maja 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Alicja Sołowińska

Sędziowie: Bożena Szponar – Jarocka

Teresa Suchcicka

Protokolant: Patrycja Śledziwska

po rozpoznaniu na rozprawie 27 maja 2021 r. w B.

sprawy z odwołania (...) Spółka Akcyjna w B.

przy udziale zainteresowanych: J. B., (...) SERWIS Spółka Akcyjna w K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie podstawy wymiaru składek

na skutek apelacji (...) Spółka Akcyjna w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 30 listopada 2020 r. sygn. akt V U 1057/20

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że kwotę 1200 (tysiąc dwieście) złotych zastępuje kwotą 180 (sto osiemdziesiąt) złotych;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. zasądza od (...) Spółka Akcyjna w B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty.

Bożena Szponar – Jarocka A. T. S.

Sygn. akt III AUa 70/21

(...)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 17 lipca 2020 roku stwierdził, że podstawa wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne J. B. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek (...) stanowi sumę przychodu uzyskanego przez niego z tytułu umowy o pracę zawartej z (...) SA i z tytułu umowy zlecenia zawartej z (...) sp. z o.o. Z uzasadnienia tego orzeczenia wynika, że (...) Oddział w C. ustalił, że spółka (...) zgłosiła ubezpieczonego do ubezpieczenia zdrowotnego

z tytułu umowy zlecenia. Na podstawie zeznań innych, nieznanymi ubezpieczonymi organ rentowy stwierdził, że w ramach tych umów wykonywali oni pracę na rzecz pracodawcy tj. na rzecz spółki (...).

Organ rentowy w protokole swojej kontroli wskazał, że umowy zlecenia miały na celu uzyskanie tytułu do ubezpieczenia, a takie działanie miało na celu obejście przepisów o obowiązkowych ubezpieczeniach społecznych w rozumieniu art. 58 § 1 k.c. Następnie organ wszczął postępowanie kontrolne u płatnika składek (...). Pracodawca nie zadeklarował do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne przychodu uzyskanego z tytułu realizacji zadań zleconych przez spółkę (...), które faktycznie były realizowane na rzecz (...) S.A.

Odwołanie od decyzji z dnia 17 lipca 2020 roku wniosła spółka (...). Zarzucała naruszenie art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 18 § 2 kodeksu pracy polegające na ich bezpodstawnym zastosowaniu do zleceniobiorcy. W uzasadnieniu wskazano, że Spółka (...) zawarła umowy z ubezpieczonym. (...) nie był stroną tych umów. Organ rentowy dokonując oceny ważności dokonanej czynności prawnej nie uzasadnił zarzutu zawarcia przez spółkę (...) art. 58 k.c. Ingerowanie w wewnętrzne sprawy zleceniodawców i zleceniobiorców jest przekroczeniem kompetencji i działaniem na ich szkodę. Na podstawie tych zarzutów płatnik zażądał uchylecia decyzji.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 30 listopada 2020 r. oddalił odwołanie oraz zasądził od (...) S.A. w B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. kwotę 1200 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy wskazał, że zaskarżona decyzja została wydana m.in. na podstawie art. 83 ust. 1 pkt. 3 w zw. z art. 38 ust. 1 i art. 68 ust. 1 pkt. 1 Lit. C ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Pierwszy z w/w przepisów stanowi, że Zakład wydaje decyzję w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności ustalenia wymiaru składek i ich poboru, drugi przyznaje Zakładowi uprawnienie do wydania decyzji w sprawie sporu dotyczącego obowiązku ubezpieczeń społecznych, a trzeci do zakresu działania Zakładowi przekazuje wymierzanie i pobieranie składek. Organ rentowy wszczął postępowanie z urzędu. Treść zawiadomienia wskazuje, że jedynym dowodem jaki posiadał organ rentowy przed dniem 03 marca 2020 roku był protokół kontroli z 02 stycznia 2020 roku. Sąd wskazał, że kontrola wykonywania zadań z zakresu ubezpieczeń społecznych została uregulowana w art. 86-97 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z art. 91 ust. 5 protokół kontroli stanowi podstawę do wydania decyzji w zakresie i trybie określonym w art. 83.

Sąd I instancji zwrócił uwagę, że treść uzasadnienia decyzji wskazuje na zakończenie przez organ rentowy 27 maja 2019 roku kontroli w spółce (...). W okresie od 25 listopada 2019 roku do 02 stycznia 2020 roku przeprowadzono kontrolę u płatnika składek (...). (...) Oddział w B. 13 marca 2020 roku dopuścił z urzędu dowody zebrane podczas tej kontroli. W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy przyznał, że (...) Oddział w C. wydał decyzje, od których odwołania zostały wniesione do Sądu Okręgowego w Katowicach. Z odpisu KRS z 09 listopada 2020 roku wynika, że (...) Serwis S.A. w K. przejęła spółkę (...). Spółka przejmująca wstąpiła do sprawy jako zainteresowana.

Sąd Okręgowy ustalił, iż J. B. zawarł 2 umowy z (...) na ekspediowanie towarów w aptekach zleceniodawcy i świadczenie usług (od 25 marca 2017 roku do 30 września 2017 roku i od 01 października 2017 roku do 31 marca 2018 roku). Z tego tytułu uzyskał przychód w wysokości 5.396 zł. 20 lutego 2017 roku zawarł z (...) S.A. umowę o pracę na czas określony (od 01 marca 2017 roku do 28 lutego 2019 roku) na stanowisku kierownika apteki należącej do pracodawcy. Strony wskazały jako miejsce wykonywania pracy apteki (...) na terenie woj. (...). Na rozprawie w dniu 30 listopada 2020 roku ubezpieczony wyjaśnił, że w spornym okresie pracował w aptece znajdującej się w B. przy ul. (...). Jego praca polegała na organizowaniu pracy apteki i obsłudze klientów. Na podstawie zlecenia pełnił dyżury nocne i świąteczne w aptece, w której był kierownikiem. Sprzedawał leki należące do (...). Za jeden dyżur otrzymywał 294 zł. O/ZUS uznał, że miesięczna podstawa wymiaru jego składek podlega zwiększeniu o tę kwotę lub jej wielokrotność. Umowy zlecenia zawarte pomiędzy spółką (...), a J. B. spowodowały, że przychód uzyskany przez niego w związku z ich realizacją podlega oskładkowaniu na zasadach dotyczących pracowników. W związku z tym płatnikiem składek jest (...) S.A. W niniejszej sprawie nie ma zbiegów tytułów. Jest tylko jeden - umowa o pracę (art. 4 ust. 1 ustawy o s.u.s). Organ rentowy uznał, że to spółka (...) naruszyła art. 58 § 3 kc na skutek zawarcia umowy zlecenia. Takie

ustalenie powinno wynikać z decyzji (...) w C., który przeprowadził kontrolę działalności tej spółki. Jej następcą był w sprawie zainteresowany. Zdaniem Sądu Okręgowego spółka (...) naruszyła prawo zawierając ze spółką (...) pozorną umowę o świadczenie usług, ponieważ część tej umowy obejmująca możliwość zlecenia pracownikom (...) „dodatkové czynności” jest sprzeczna z art. 8 ust. 2 ustawy systemowej.

Powołując się na treść art.8 ust.2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych Sąd wskazał, że za pracownika uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Ustawodawca wprowadził regułę, iż umowa zlecenia zawarta z własnym pracownikiem podlega obowiązkowo ubezpieczeniu społecznemu tak jak umowa o pracę. Jeśli została ona zawarta wprawdzie nie z własnym pracodawcą, ale jeśli w ramach takiej umowy wykonywana jest praca na rzecz pracodawcy, z którym osoba wykonująca umowę zlecenia pozostaje w stosunku pracy, należy odprowadzać od niej składki na ubezpieczenia na takich samych zasadach jak w przypadku umowy o pracę. Powyższy przepis akcentuje zatem, że status pracownika na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych wyznacza w istocie nie tylko podstawa nawiązania więzi prawnej między pracownikiem a pracodawcą, ale również fakt świadczenia pracy i rzeczywistego wykonywania obowiązków pracowniczych. Odbiorcą był jej pracodawca a nie zleceniodawca.

Sąd Okręgowy zwrócił następnie uwagę, że w art.4 ustawy została podana ustawowa definicja ubezpieczonego oraz pracodawcy jako płatnika składek. Pierwszym jest osoba fizyczna podlegająca chociaż jednemu z ubezpieczeń społecznych określonych w ustawie, a drugim także jednostka organizacyjna lub osoba fizyczna pozostająca z inną osobą fizyczną w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tej osoby ubezpieczeniami społecznymi. Zgodnie z art.16 ust.1 składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe zleceniobiorców finansują z własnych środków, w równych częściach, ubezpieczeni i płatnicy składek, czyli zleceniobiorcy i pracodawcy.

Sąd I instancji wskazał, że w typowej umowie zlecenia wiadomo, kto jest zleceniodawcą a kto pracownikiem. W przypadku J. B. w ocenie Sądu było sporne, kto był jego pracodawcą zobowiązanym do opłacenia składek. Sąd dodał, że zgodnie z art.18 ust.1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w art.8 ust.2a, w podstawie wymiaru składek uwzględnia się również przychód z umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług. Jedną podstawą wymiaru składek może wystąpić tylko w razie istnienia np. jednej umowy o pracę. W przypadku pozostawania przez osobę fizyczną w kilku tego rodzaju stosunkach prawnych (z różnymi pracodawcami) istnieje tyle podstaw co tytułów. Mają one charakter niezależny względem siebie.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że w razie wystąpienia sytuacji określonej w art.8 ust.2a istnieją dwa stosunki prawne, ale tylko z jedną podstawą wymiaru składek. Tak Sąd Najwyższy uznał w uzasadnieniu uchwały z dnia 2.09.2009 r., II UZP 6/09. W tej samej uchwale stwierdził, że pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy.

Na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd oddalił odwołanie. O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na mocy art. 98 § 3 i 99 k.p.c. w zw. z art. 102 k.p.c. i § 2 pkt. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych biorąc pod uwagę nakład pracy pełnomocnika organu rentowego.

Apelację od powyższego wyroku wniósł płatnik składek (...) zaskarżać wyrok w całości i zarzucając:

1. naruszenie art. 233 w zw. z art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez przeprowadzenie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów i uznanie, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala przyjąć, iż przychód uzyskany przez ubezpieczonego z tytułu umowy zlecenia zawartej ze spółką (...) Sp. z o.o. podlega oskładkowaniu na zasadach dotyczących pracowników, a w konsekwencji, że płatnikiem składem jest (...) S.A.,

2. naruszenie art. 58§ 1 k.c. poprzez przyjęcie, że zawarte umowy zlecenia miały na celu uzyskanie tytułu do ubezpieczenia, co zostało uznane za działanie mające na celu obejście przepisów o obowiązkowych ubezpieczeniach społecznych.

Na podstawie powyższych zarzutów płatnik składek wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji organu rentowego oraz zasądzenie na rzecz płatnika kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od skarżącego na rzecz organu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, w granicach swobodnej oceny dowodów, o której stanowi art. 233 § 1 k.p.c. i wyprowadził z nich należyte uzasadnione wnioski, jak również nie naruszył norm prawa materialnego. Sąd Apelacyjny akceptuje w całości poczynione ustalenia faktyczne i przyjmuje je za własne, nie widząc konieczności ich ponownego przytaczania. Sąd II instancji w pełni podziela również dokonaną przez Sąd Okręgowy ocenę prawną.

Przypomnieć jedynie należy, iż z bezspornych ustaleń faktycznych wynikało, iż ubezpieczony J. B. był zatrudniony w (...) S. A. na podstawie umowy o pracę na czas określony od 1 marca 2017 r. do 28 lutego 2019 r. na stanowisku kierownika apteki należącej do pracodawcy. Poza sporem jest również fakt, że J. B. zawarł z (...) Sp. z o.o. dwie umowy na okres od 25 marca 2017 r. do 30 września 2017 r. i od 1 października 2017 r. do 31 marca 2018 r. Przedmiotem tych umów zlecenia były czynności związane z „ekspediowaniem towarów w aptekach (...)”, „ekspediowanie towarów w Aptekach”. Z tytułu umów zlecenia został zgłoszony do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego przez (...) Sp. z o.o.

Rozstrzygnięcie sprawy wymagało dokonania oceny, czy do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne w okresach szczegółowo wymienionych w zaskarżonej decyzji zastosowanie ma art. 8 ust. 2a ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z tym przepisem za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

Sąd Apelacyjny przychylił się do stanowiska powszechnie przyjętego w judykaturze, a wyrażonego także w orzeczeniu Sądu Okręgowego, że art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych rozszerza dla celów ubezpieczenia społecznego pojęcie pracownika poza zakres wynikający z odpowiednich przepisów prawa pracy (art. 2 i art. 22 k.p.). Art. 8 ust. 2a tej ustawy nie dotyczy tylko i wyłącznie dodatkowych umów cywilnych zawartych przez pracodawcę z własnym pracownikiem, ale także sytuacji, w której w ramach takiej umowy zawartej z osobą trzecią wykonuje on pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Przepis art. 8 ust. 2a ustawy musi być zatem, ze względu na cel założony przez ustawodawcę, interpretowany łącznie, ponieważ w przeciwnym razie można wyłączyć pierwszą regulację przez zatrudnianie do pracy na rzecz pracodawcy przez podmioty trzecie. Celem wskazanej regulacji jest zapobieganie zmniejszaniu przez pracodawców swoich obciążeń na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Wprowadzenie do systemu prawnego art. 8 ust. 2a ustawy było reakcją na rozszerzające się zjawisko zawierania przez pracodawców ze swoimi pracownikami dodatkowych umów cywilnoprawnych, w których obowiązki pracownika w istocie nie różnią się treścią od tych, które wykonują oni w ramach stosunku pracy. Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest częściowa utrata przez takich pracowników uprawnień gwarantowanych im przepisami prawa pracy. Brak reakcji ustawodawcy mógłby także spowodować istotne zmniejszenie się środków wpływających do systemu ubezpieczeń społecznych z tytułu składek.

W uchwale z 2 września 2009r., (II UZP 6/09, OSNP Nr 3-4/2010, poz. 46), Sąd Najwyższy stwierdził, że pracodawca którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne. Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie ulega wątpliwości, że w ukształtowanym - na gruncie tego przepisu - orzecznictwie przyjmuje się, że przepis ten rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Rozszerzenie to dotyczy dwóch sytuacji. Pierwszą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z wymienionych w nim umów prawa cywilnego przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy. Drugą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która wymienioną umowę zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Przesłanką decydującą o uznaniu takiej osoby za pracownika w rozumieniu ustawy systemowej jest to, że pracownik - będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z danym pracodawcą - jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z inną osobą. Jak wcześniej wspomniano, celem takiej regulacji było ograniczenie korzystania przez pracodawców z umów cywilnoprawnych celem zatrudnienia własnych pracowników dla realizacji tych samych zadań, które wykonują oni w ramach łączącego strony stosunku pracy, by w ten sposób ominąć ograniczenia wynikające z ochronnych przepisów prawa pracy i uniknąć obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne od tychże umów. Dlatego podzielić należy pogląd, że pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy zawartej z nim lub z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy (por. szersze wywody w tym zakresie uchwała SN z 2 września 2009r., II UZP 6/09, OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46 oraz wyrok SN z 11 maja 2012r., I UK 5/12, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 117, wyrok SN z 14 stycznia 2010r., I UK 252/09, LEX nr 577824; wyrok SN z 2 lutego 2010r., I UK 259/09, LEX nr 585727, wyrok SN z 18 października 2011r., III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266, wyrok SN z 3 kwietnia 2014r. II UK 399/13). W orzecznictwie przyjmuje się również, że zatrudnianie pracowników poza normalnym czasem pracy na podstawie umów cywilnoprawnych przy pracach tego samego rodzaju co objęte stosunkiem pracy, stanowi obejście przepisów o czasie pracy w godzinach nadliczbowych oraz przepisów dotyczących składek na ubezpieczenie społeczne (wyrok SN z 30.06.2006r., II UKN 523/99, OSNP 2002/1/22). Włączenie w tę konstrukcję prawną dodatkowego podmiotu, jako formalnego kontrahenta pracownika nie powinno mieć większego znaczenia, skoro beneficjentem pracy pozostaje ten sam pracodawca, kosztem pracy pracownika.

Zgodnie z aprobowanym przez Sąd Apelacyjny poglądem orzecznictwa, praca wykonywana na rzecz swojego pracodawcy to praca, którego rzeczywistym beneficjentem jest pracodawca, niezależnie od formalnej więzi łączącej pracownika z osobą trzecią. Oznacza to, że bez względu na rodzaj czynności wykonywanych przez pracownika wynikających z umowy zawartej z osobą trzecią oraz niezależnie od rodzaju działalności prowadzonej przez pracodawcę i osobę trzecią wystarczającą przesłanką zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest korzystanie przez pracodawcę z wymiernych rezultatów pracy swojego pracownika, wynagradzanego przez osobę trzecią.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że ubezpieczony w ramach zawartych z (...) Sp. z o.o. umów zlecenia ekspediował towar w aptecę w B., co w rzeczywistości polegało na sprzedaży leków, należących do (...) S.A. W ramach umów zlecenia wykonywał te same czynności, które wchodziły w jego zakres obowiązków w ramach stosunku pracy, czyli sprzedaż leków. Wykonując te czynności ubezpieczony korzystał ze sprzętu swojego pracodawcy. Czynności w ramach umów zlecenia wykonywał podczas dyżurów nocnych i świątecznych – nie pracował w godzinach nadliczbowych. Praca ubezpieczonego w ramach umów zlecenia była wykonywana w tej samej aptece, w której świadczył pracę na podstawie umowy o pracę w godzinach jej otwarcia tj. od 7.30 do 21.00. Praca była zmianowa i wynosiła po 8 godzin dziennie. Natomiast dyżury

trwały od 21.00 do 7.30 rano – były dwa dyżury w miesiącu.

Wbrew twierdzeniom apelacji, w świetle zgromadzonego materiału dowodowego w pełni uprawnione jest przyjęcie, że beneficjentem pracy wykonywanej przez ubezpieczonego w ramach zawartych z (...) Sp. z o.o. umów zlecenia był jej pracodawca (...) S.A. To pracodawca ubezpieczonego korzystał z rezultatów jego pracy i uzyskiwał w związku z

tym korzyści finansowe. Czynności zleczone umowami zlecenia były takie same jak obowiązki wynikające ze stosunku pracy. Ubezpieczony sprzedawała towar odwołującej spółki, korzystając z tych samych narzędzi i sprzętu, co przy wykonywaniu czynności pracowniczych. Istotny jest również fakt, że ubezpieczony wykonywał czynności wynikające z umowy zlecenia w tej samej aptece spółki (...), gdzie świadczył obowiązki pracownicze realizowane na podstawie umowy o pracę.

Odnosząc się do twierdzeń apelującego, podnieść należy, że bez istotnego znaczenia w sprawie pozostaje fakt, iż formalnie wynagrodzenie ubezpieczonego za pracę wykonaną poza normalnymi godzinami pracy było wypłacane przez (...) Sp. z o.o. Podobnie drugorzędne znaczenie w kontekście dyspozycji art. 8 ust. 2a ustawy systemowej ma okoliczność, iż (...) Sp. z o.o. jest odrębnym podmiotem prowadzącym działalność gospodarczą na własny rachunek i posiadającym własną księgowość i własne numery KRS, REGON i NIP. W tym zakresie należy zwrócić uwagę na umowę współpracy łączącą odwołującą spółką z (...) Sp. z o.o. oraz wzajemne powiązania kapitałowo-osobowe między tymi spółkami. Ponadto nie można pominąć, że decydujące znaczenie przy kwalifikacji normy art. 8 ust. 2a ustawy systemowej ma ustalenie, czy pracodawca faktycznie uzyskał korzyść z pracy swojego pracownika, który świadczył pracę w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z podmiotem trzecim. W ocenie Sądu Apelacyjnego, okoliczności sprawy jednoznacznie potwierdzają, że to pracodawca ubezpieczonego - (...) S. A. korzystał z rezultatów jego pracy świadczonej na podstawie przedmiotowych umów zlecenia.

W aspekcie regulacji art. 8 ust. 2a ustawy systemowej - rację ma zatem Sąd I instancji, że czynności wykonywane przez ubezpieczonego J. B., w ramach zawartej z (...) Sp. z o.o. umowy w istocie wykonywane były na rzecz (...) S.A., która w spornym okresie był pracodawcą ubezpieczonego. Tym samym niewątpliwie zastosowanie znajduje wspomniany wyżej art. 8 ust. 2a, a odwołująca się Spółka jest płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne oraz zdrowotne z tytułu umów zlecenia zawartych między ubezpieczoną i (...) Sp. z o.o. Podstawą wymiaru składek w takiej sytuacji jest suma przychodu osiągniętego przez pracownika zarówno na podstawie umowy o pracę, jak i umowy zlecenia (art. 18 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy ma natomiast zarzut naruszenia art. 58 § 1 k.c. poprzez przyjęcie, że umowy zlecenia miały na celu obejście przepisów o obowiązkowych ubezpieczeniach społecznych i zmierzały do uzyskania tytułu ubezpieczeń. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku zdaje się wynikać, że w tej kwestii Sąd Okręgowy przywołał jedynie stanowisko zaprezentowane przez ZUS w C., który przeprowadzał kontrolę Spółki (...). Natomiast Sąd I instancji uznał, że Spółka (...) naruszyła prawo zawierając ze Spółką (...) umowę o świadczenie usług przez to, że umowa w części obejmującej możliwość zlecenia pracownika (...) dodatkowe czynności jest sprzeczna z art. 8 ust. 2 ustawy systemowej.

Sąd Apelacyjny nie podziela tego poglądu Sądu I instancji, przede wszystkim dlatego, że zawarcie umowy zlecenia przez pracodawcę z własnym pracownikiem bądź korzystanie z pracy pracownika który zawarł umowę zlecenia z osobą trzecią nie powoduje co do zasady nieważności umowy cywilnej. Przepis art. 8 ust. 2a w zw. z art. 18 ust. 1a ustawy systemowej nie zakazuje zawierania umów „cywilnych” z pracownikiem określa natomiast skutek zawarcia takiej umowy, tj. uwzględnienie w podstawie wymiaru składki ze stosunku pracy także przychodu uzyskanego z tytułu umowy zlecenia. Jeżeli zatem (...) S.A. zawarła 5 stycznia 2015 r. ze Spółką (...) na czas nieokreślony umowę której przedmiotem było świadczenie usług przez (...) i w wykonaniu tej umowy Spółka (...) zawierała z pracownikami spółki (...) umowy zlecenia i pracownicy ci w ramach umów cywilno-prawnych świadczyli pracę której beneficjentem była spółka (...), to tylko z tego powodu nie można stwierdzić, że umowa o świadczenie usług była nieważna.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny oddalił na mocy art. 385 k.p.c. apelację co do oddalenia odwołania.

Natomiast mając na uwadze, że apelacja dotyczyła całości orzeczenia Sądu I instancji, Sąd zmienił rozstrzygnięcie co do kosztów zastępstwa procesowego w taki sposób, że zasądzoną kwotę 1200 zł zastąpił kwotą 180 zł. Sprawa dotycząca przypisania pracodawcy (w tym przypadku Spółka (...)) podwyższonej podstawy wymiaru składek w wyniku zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej jest decyzją wymiarową, w istocie bowiem dotyczy składek na ubezpieczenie a to uzasadnia do ustalenia stawki wynagrodzenia radcy prawnego zastosowanie przepisu §2

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, który odwołuje się do wartości przedmiotu sprawy.

Jednakże w okolicznościach rozpoznawanej sprawy, w ocenie Sądu Apelacyjnego celowym jest zastosowanie przepisu art. 102 k.p.c., który stanowi, że w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegranej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Jako zgodne z zasadą słuszności Sąd uznał zasądzenie na rzecz ZUS, tytułem wynagrodzenia radcy prawnego, kwoty określonej w rozporządzeniu tj. 180 zł. W ocenie Sądu szczególnie uzasadniony wypadek to przede wszystkim fakt wydania wielu decyzji (ponad 100) dotyczących ustalenia podstawy wymiaru składki w odniesieniu do poszczególnych pracowników (...). Zaskarżone przez (...) decyzje zostały wydane w oparciu o ten sam stan faktyczny. Okoliczność ta powoduje, że nakład pracy pełnomocnika organu rentowego nie przekłada się na ilość spraw. Z drugiej zaś strony wydanie wielu decyzji dotyczących jednego płatnika i wielu ubezpieczonych jest zabiegiem technicznym i nie może skutkować zwielokrotnieniem kosztów pomocy prawnej obliczonych przy uwzględnieniu wartości przedmiotu sprawy, zwłaszcza, że stan prawny i faktyczny w poszczególnych sprawach jest w istocie identyczny.

Z tych samych względów na mocy art. 102 k.p.c. w zw. z §10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 15 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych Sąd Apelacyjny orzekł o kosztach zastępstwa procesowego organu rentowego za drugą instancję zasądzając kwotę 240 zł.

Bożena Szponar-Jarocka Alicja Sołowińska Teresa Suchcicka